

Pesach en de hei

Exodus 12:22-27: *“Toen riep Mozes al de oudsten van Israël bijeen en zei tegen hen: Kies uit, en neem voor uzelf kleinvee voor uw gezinnen, en slacht het paaslam.*

Neem dan een bosje hysop en doop het in het bloed dat in een schaal is, en strijk van het bloed dat in de schaal is, op de bovendorpel en op de beide deurposten. Maar wat u betreft, niemand mag de deur van zijn huis uit gaan, tot de volgende morgen. Want de HEERE zal het land doortrekken om Egypte te treffen, maar als Hij het bloed zal zien op de bovendorpel en op de beide deurposten, dan zal de HEERE de deur voorbijgaan en de verderver niet toestaan om uw huizen binnen te komen om u te treffen. Houd dit als verordening voor u en uw kinderen, tot in eeuwigheid. En het zal gebeuren, als u in het land komt dat de HEERE u geven zal, zoals Hij gesproken heeft, dan moet u deze dienst in acht nemen. En het zal gebeuren, als uw kinderen tegen u zullen zeggen: Wat betekent deze dienst voor u?

dat u moet zeggen: Dit is een Pascha-offer voor de HEERE, Die in Egypte de huizen van de Israëlieten voorbijging, toen Hij de Egyptenaren trof en onze huizen bevrijdde.”

De Seder, de week ongezuurde broden; kortom: het Pesachfeest vieren we ieder jaar sinds die dag. Het opgaan naar Jeruzalem voor het Pesachoffer en het feestoffer momenteel niet natuurlijk, want we hebben geen Tempel.

Maar in Egypte moest men behalve het Paaslam offeren en eten ook het bloed strijken op de bovendorpel en op de beide deurposten. En daarover wil ik het hebben.

Vers 23 vermeldt dat G'd én de verderver op pad zullen zijn.

Je was maar veilig als je niet alleen bloed had gestreken op de bovendorpel en beide deurposten, maar ook als je in huis bleef.

Ramban wijst er ons op dat G'd ook bij de huizen passeerde. Hij is Koning en je gaat niet zomaar ook in de straten rondhangen als de Koning daar is. Maar er is dus nog een verderver (of meerdere).

G'd trof de eerstgeborenen, maar zoals een koning niet alleen op pad gaat om wraak te oefenen op zijn vijanden, gaat ook de Koning der koningen niet alleen op pad als het ware, maar wordt Hij ook vergezeld van de verderver. Die verderver kon alleen niet zomaar doden; hij moest doen wat G'd hem toestond te doen. (**Rabbeinu Bahya** over Ex. 12:23).

Het volk moest bloed smeren aan het huis waarin zij het lam zullen eten; dat lezen we in vers 7.

Dus niet aan een stal of een opslagplaats; alleen aan de huizen waarin ze leefden.

Maar uiteraard was het niet het bloed dat ervoor zorgde dat je gered was; het was de gehoorzaamheid aan G'd en het geloof in Zijn redding.

In **Genesis 46:34** zegt Jozef tegen zijn broers dat ze tegen de farao moeten zeggen dat ze herders van kleinvee waren omdat die voor de Egyptenaren een gruwel zijn.

Rashi, maar ook andere Wijzen zoals **Chizkuni** en de **Ba'al Haturim** leggen uit dat een schaap een Egyptische god was. Ze leggen uit dat de Egyptenaren het sterrenbeeld 'ram' aanbaden – en aanbidding in de zin van 'bang zijn voor'.

Van het **Rijksmuseum van oudheden** leren we: *“De astronomische kennis van de Egyptenaren komt onder meer tot uitdrukking in piramideteksten, op plafonds van tempels en op lijkkasten, die dikwijls met hemellichamen waren gedecoreerd. ... De Egyptenaren baseerden hun kennis van het firmament op waarnemingen van sterrenstelsels ...”*

Ramban legt uit: “De reden voor dit gebod (dus het strijken van het bloed van het lam) is dat het sterrenstelsel Aries (de ram) op het hoogtepunt van zijn kracht is in de maand Nisan. G'd gaf ons opdracht om de schapen te slachten en te eten om ons duidelijk te maken dat het niet door de kracht van dat sterrenbeeld was dat we uit Egypte vertrokken, maar door een besluit van de Allerhoogste. G'd maakte duidelijk dat Hij de goden en de machten van Egypte onderwierp.”

En dus streken de Israëlieten het bloed op de bovendorpel en op de beide deurposten.

In **Zohar Bo 4:82** zegt **rabbi Aba** (een leerling van de **Rashbi**) dat het bloed dat gestreken werd, de letter **hei** ך voorstelde; een letter uit G'ds Naam.

We hebben in de Moesarles over **hakarat hatov** (dankbaarheid) over de hei geleerd dat die symbool staat voor **hasjgacha**; de supervisie.
Het grotere deel buigt zich over het kleinere. Je zou hieruit kunnen afleiden dat G'd over hen waakt en dat Hij hen in leven houdt.

Maar we vinden ook een interessante uitleg over de letter hei als we die letter vergelijken met de letter chet. En die vergelijking kunnen we maken met de woorden **chamets** en **matsa**.

Chamets is in het Hebreeuws **chet, mem, tsadie**. Matsa is **mem, tsadie, hei**.

Beide woorden hebben een mem en een tsadie. Het enige verschil is de chet en hei.

Chamets staat symbool voor het ego; voor trots; iets dat opgeblazen is.

Matse is plat en staat symbool voor nederigheid, onbaatzuchtigheid en onderdanigheid. En deze eigenschappen zijn nodig om **tesjoeva** te doen.

Dus misschien zou je kunnen zeggen dat de Israëlieten het lam slachtten en het bloed streken als een uiting van berouw, van inkeer. Want het volk moest tesjoeva doen; ze waren immers tot op een bepaalde hoogte ondergedompeld geweest in de Egyptische cultuur; misschien hadden er sommigen ook schapen vereerd als afgod.

Zoals **Chizkuni** zegt: “Het lam was een afgod van goed geluk voor de Egyptenaren en zou nu een herinnering aan het goede geluk van het volk van Israël zijn. Door het lam als offer te slachten in plaats van het te aanbidden, toonden de Joden hun geloof in hun G'd.”

Het was dus echt een geloofsbelijdenis; een rotsvast vertrouwen in G'd. Het was door dit fundament van **emoena**, geloof, dat ze Egypte konden verlaten.

Zoals de **Hebreeënbrieff** zegt (11:28): “Door het geloof heeft Mozes het Pascha ingesteld en het besprenkelen met het bloed, opdat de verderver van de eerstgeborenen hen niet zou treffen.”

We hebben nog niet zo lang geleden Poeriem gevierd en de Estherrol gelezen.

In **Esther 1:6** staat: “Wit linnen en blauwpurperen kleden waren met koorden van fijn linnen en roodpurperen stof bevestigd aan zilveren ringen en marmeren pilaren.”

In het Hebreeuws is het begin van dat vers:

חֹר כַּרְפָּס וְתִלְתָּל

Het tweede woord is **karpas**. Het betekent fijn linnen.

Maar misschien herken je het ook wel van de Seder. Het is de peterselie die we in zout water dopen; karpas betekent namelijk ook peterselie of selder.

Het woord kan je in twee verdelen: kar en pas. Pas kennen we van de **ketonet pasiem**; de veelkleurige mantel van Jozef. Of misschien kunnen we door het gebruik van het woord karpas in Esther zeggen ‘de linnen mantel’ van Jozef.

Die mantel van Jozef hebben zijn broers door hun haat voor hem in bloed gedoopt. Het dopen van de peterselie in zout water is een herinnering daaraan. Want deze **sinat chienam**; ongegronde haat, lag mee aan de basis van de ballingschap in Egypte.

Wij kunnen hierin **tikoen**, herstel, brengen; namelijk door ongegronde liefde te hebben.

Jesjoea zei het zo (**Johannes 13:34-35**): *“Een nieuw gebod geef Ik u, namelijk dat u elkaar liefhebt; zoals Ik u liefgehad heb, moet u ook elkaar liefhebben. Hierdoor zullen allen inzien dat u Mijn discipelen bent: als u liefde onder elkaar hebt.”*

(De Messiaanse connectie van het woord karpas kan je in de Hagada ‘Van Nisan tot Nisan’ lezen op p. 13.)

In het Nederlands is dat niet te zien, maar in het Hebreeuws is er iets opmerkelijks aan datzelfde vers uit Esther 1(6). De letter chet van het woord **choer** is vergroot.

In de **Gemara (Megila 12a:7)** kunnen we lezen dat koning Achasjverosj de hogepriesterlijke kleren droeg. We zien daar ook een aanwijzing voor in die grote chet. Chet heeft namelijk de numerieke waarde van 8. En er zijn 8 stukken hogepriesterlijke kleding.

Hij dacht dat hij ongestraft kon handelen alsof hij boven G'd stond; boven HaSjems geboden. Die geheiligde kleding waarin de hogepriester G'd moest dienen, trok Achasjverosj aan. Niet om G'd te dienen, want hij kende de G'd van Abraham, Izak en Jakob niet.

En dat zien we ook bij de farao. Hij zegt zelf (**Exodus 5:2**): *“Ik ken de HEERE niet ...”*

Hij zag wel de tekenen en wonderen en wist onweerlegbaar dat er een macht was die hoger was dan hij, maar hij kende G'd niet en wilde dat ook niet.

In beide gevallen, zowel in de Babylonische ballingschap als in de Egyptische, moesten de kinderen van Israël hun geloof in G'd, in de hei, stellen. Dat geloof werd zichtbaar in hun spreken en handelen. Hun geloof ging gepaard met werken. En ook daar staat de hei symbool voor.

In **Kehot Chumash** schrijft de **Lubavitcher Rebbe** (over Parashat Bo 12:22-23: *“De twee deurposten en de bovendorpel erboven betekenden de drie pilaren van onze G'ddelijke roeping: de studie van de Tora (de bovendorpel tussen de twee posten), het gebed (de linker post) en de heilige daden (de rechter post). Samen vormen deze drie een compleet, evenwichtig leven dat ons in staat stelt onze G'ddelijke missie te vervullen om van de wereld G'ds huis te maken ...”*

Ik zie een mooie connectie in het Chassidisme (**Rabbi Schneersohn in Basi Legani 5710, hoofdstuk 8**); daar staat de hei symbool voor de drie uitdrukkingsmiddelen van de ziel: denken, spreken en handelen.

Ik zei eerder dat de hei symbool staat voor hasjgacha; supervisie. Jesjoea is de meester-Supervisor, de **Masjiach**.

De hei slaat op de Messias; dat alles wat we doen ‘Zijn stempel’ heeft als het ware. Met andere woorden: als de hei toegevoegd wordt, dan is dat een uitdrukking dat we handelen zoals de Messias, dat we deel hebben aan de verlossing.

We weten dat Abraham en Sarah bij hun naamsverandering beide een letter hei kregen. Er zijn allerlei mooie en diepe uitleggingen daarvoor. Maar misschien kunnen we hier een nieuw begin zien. Abraham en Sarah kregen bij hun naamsverandering de belofte dat ze vader en moeder zouden zijn van een menigte volken. Dat hun nageslacht het land eeuwig in bezit zou hebben.

Met andere woorden: de verlossing was hier al een feit; zelfs al was dit nog niet zichtbaar op aarde. Sarah was nog niet zwanger en er moest nog heel veel gebeuren. Maar te midden van de 'duisternis' kregen ze al de bevestiging dat G'd de Supervisor, de Masjiach, is.

Ook Israël handelde naar de wetenschap dat voor G'd de verlossing al een feit was. Ze hielden de Seder al in Egypte – dus nog voordat ze in het Land waren! Ook dat was een uiting van hun geloof. Het geloof dat de verlossing al een feit was, zelfs al waren ze nog in Egypte; zelfs al bevonden ze zich nog in het hol van de leeuw; in diepe duisternis.

Deze les mogen wij ook eruit trekken: de uiteindelijke *ge'oela*, verlossing, is al een feit. Zelfs al zijn we nog in ons 'Egypte', in duisternis.

Wij kunnen leven en handelen naar de wetenschap en het geloof dat de verlossing een feit is.

We hoeven nog niet uit de moeilijkheden te zijn om reeds te leven alsof we dat wel zijn. Dat is leven vanuit overwinning volgens mij.

Vaak willen wij alle slechte, moeilijke, negatieve dingen uit ons leven weg. Maar het is juist door de dood dat er leven is. Een zaadje moet eerst sterven voor het vrucht kan dragen. Het is in de dood dat er leven is.

De vrouw wordt hier elke maand aan herinnerd. Hoe wonderlijk dat HaSjem de vrouw zo heeft geschapen dat op de eerste dag van haar menstruatie; wat symbool staat voor 'dood' – want er werd geen 'leven' gestart – er is geen zwangerschap, dus die eerste dag van haar menstruatie begint de folliculaire fase – de start dus van het rijpen van een nieuwe eicel.

Met andere woorden: het begin van een nieuwe kans op leven start te midden van 'dood'.

Er is leven, er is verlossing, vanuit dood, vanuit ballingschap.

Mitsrajiem, vernauwing, beperking, is niet het einde. Met Pesach vieren en herdenken we de verlossing. Mag dit een schaduw zijn van de uiteindelijke verlossing die spoedig en in onze dagen plaats mag vinden!